

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ АКАДЕМИЯСЫ

САЙЛАУ БОСТАНДЫҒЫНЫҢ КЕПІЛДІКТЕРІ. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САЙЛАУ ТУРАЛЫ ЗАҢНАМАСЫН БҰЗҒАНЫ ҮШІН ЖАУАПТЫЛЫҚ

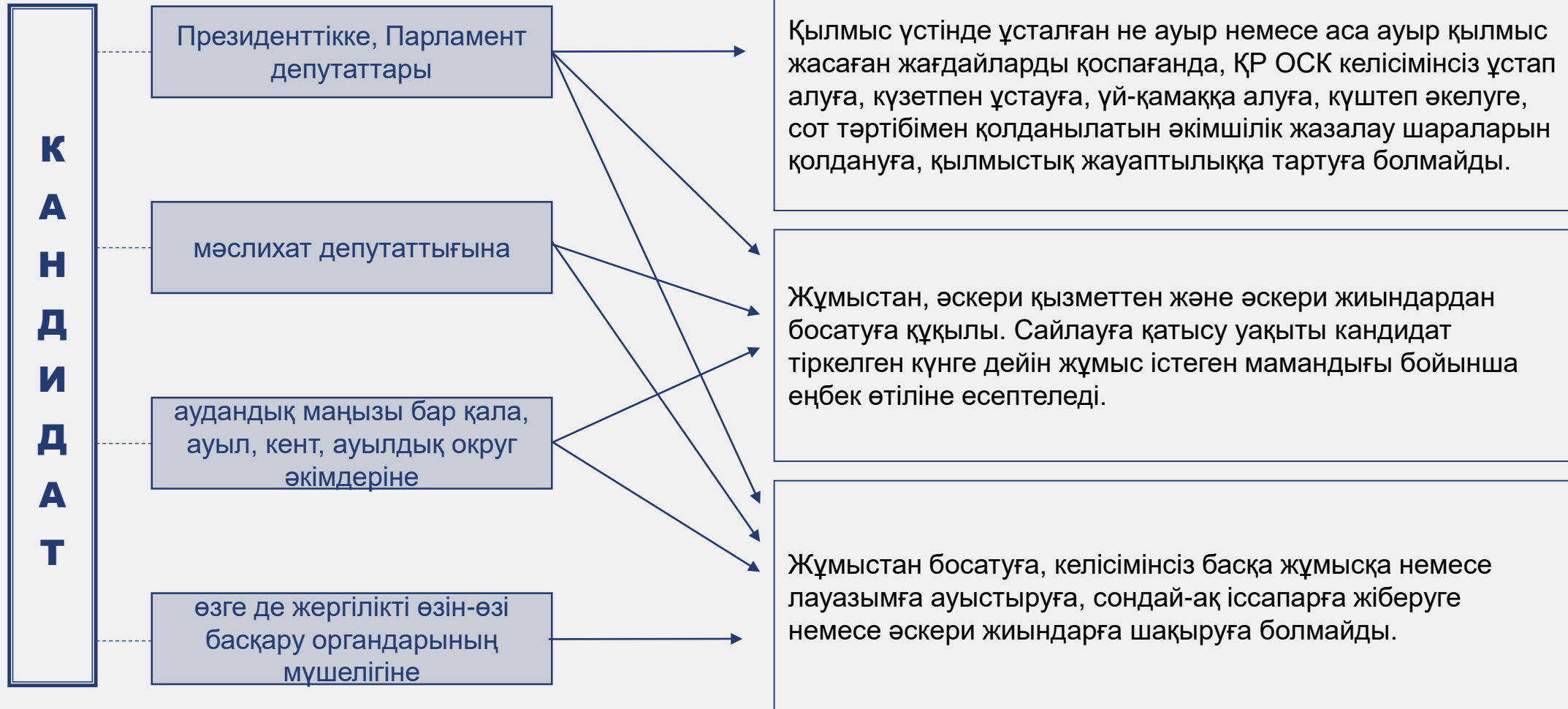
Мақсаты: сайлау бостандығының кепілдіктерін және сайлау заңнамасын бұзғаны үшін жауапкершілікті зерттеу.

Жоспары:

1. Кандидаттардың сайлау науқаны барысындағы қызметінің кепілдіктері.
2. Мемлекеттік органдардың сайлау бостандығын қамтамасыз ету жөніндегі қызметі.
3. Сайлау науқаны барысындағы шешімдер мен іс-әрекеттерге шағым жасау және олардың күшін жою.
4. Қазақстан Республикасының сайлау туралы заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық.

тіркелген күннен бастап сайлау қорытындылары жарияланғанға дейін:

Мемлекеттік органдардың сайлау өткізу жөніндегі қызметі

Соттар, прокуратура және ішкі істер органдары, сондай-ақ тұрғын үй қорын пайдалану жөніндегі ұйымдар үшін дауыс беру күні және оның алдындағы күн **жұмыс күні** болып табылады

үш күндік мерзімде, дереу (егер өтініш дауыс беру күнінен бес күн бұрын немесе дауыс беру күні алынған болса)

Құқық қорғау органдары мән-жайларды тексереді және сайлау комиссиясының атына берілген өтініш бойынша шешім қабылдайды

бес күндік мерзімде, дереу (егер өтініш дауыс беру күнінен бес күн бұрын немесе дауыс беру күні алынған болса)

Соттар және прокуратура органдары сайлау комиссиялары мүшелерінің, азаматтардың, қоғамдық бірлестіктер өкілдерінің дауыс беруді өткізу, сайлау туралы заңнаманы бұзу мәселелері жөніндегі өтініштерін қарауға міндетті

бес күн ішінде

Сайлау комиссиялары азаматтар мен ұйымдардың сайлау заңнамасын бұзушылықтар туралы өтініштерін қарайды

үш күн ішінде

Жоғары тұрған сайлау комиссиясы төмен тұрған сайлау комиссиясының және оның мүшелерінің шешімдеріне және әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) шағымдарды қарайды

Ішкі істер органдары мен тұрғын үй қорын пайдалану жөніндегі ұйымдар сайлау комиссияларына көмек көрсетуге міндетті:

- дауыс беруді өткізу кезінде қоғамдық тәртіп пен сайлау бостандығын қамтамасыз ету;
- сайлаушылар тізімдерін нақтылау; сайлау комиссияларының қызметінде туындайтын өзге де мәселелер бойынша ұсыныстар енгізеді.

Жергілікті атқарушы органдар сайлау комиссияларына кемтар азаматтардың сайлау құқықтарын қамтамасыз ету жөніндегі жұмысқа жәрдемдесуге міндетті.

Сайлау туралы заңнаманы бұзғаны үшін жауаптылық

Болған жағдайда қылмыстық жауаптылық:

- 1) сайлау комиссияларының жұмысына араласу;
- 2) дауыс беруге кедергі келтірген жағдайда;
- 3) кандидатты, партиялық тізімдерді тіркеуге байланысты міндеттерді орындауға кедергі келтірген жағдайларда тоқтатылады;
- 4) дауыстарды санауға және сайлау қорытындыларын анықтауға байланысты міндеттерді орындауға кедергі келтірген жағдайларда тоқтатылады;
- 5) кандидатты, саяси партияны сайлау мақсатында өзінің лауазымдық немесе қызмет жағдайының артықшылықтарын пайдалану қағидаттарына негізделеді;
- 6) сайлау құжаттарының жалғандығы;
- 7) дауыстарды көрінеу дұрыс есептемегенде;
- 8) сайлау нәтижелерін көрінеу дұрыс анықтамау;
- 9) дауыс беру құпиясын бұзған жағдайларда;
- 10) республика азаматының өз сайлау құқығын еркін жүзеге асыруына зорлық-зомбылық жасау, алдау, қорқыту, параға сатып алу арқылы кедергі келтірген жағдайларда тоқтатылады.

Болған жағдайда әкімшілік және өзге де жауапкершілік:

- 1) «Сайлау туралы» Конституциялық заңның талаптарына сәйкес мәліметтерді ұсынбау немесе жарияламау;
- 2) сайлау комиссиясының өз өкілеттіктері шегінде қабылдаған шешімін орындамаған жағдайларда тоқтатыла тұрады;
- 3) сайлау алдындағы үгітті кандидатты, саяси партия ұсынған партиялық тізімді тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін, сайлау күні не оның алдындағы күні жүргізген жағдайларда жүзеге асырылады;
- 4) сайлау алдындағы үгітті жүргізу құқығына кедергі келтірген жағдайларда тоқтатылады;
- 5) кандидаттар, саяси партиялар туралы көрінеу жалған мәліметтер таратқан немесе олардың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін өзге де әрекеттер жасаған жағдайларда тоқтатылады;
- 6) сайлау комиссиялары мүшелерінің құқықтары бұзылғанда;
- 7) азаматтардың сайлаушылар тізімімен танысу құқығын бұзу;
- 8) сайлаушылар тізімдерін жасау үшін сайлаушылар туралы дұрыс емес мәліметтер ұсынған;
- 9) азаматтарға басқа адамдар үшін дауыс беру мақсатында сайлау бюллетеньдерін беру;
- 10) сайлауға қатысу үшін демалыс бермеу қағидаттарына негізделеді;
- 11) БАҚ арқылы сайлау алдындағы үгітті жүргізу шарттарын бұзу;
- 12) анонимдік үгіт материалдарын дайындау немесе тарату;
- 13) үгіт материалдарын қасақана жою немесе бүлдіру;
- 14) кандидаттарға, партиялық тізімдерін ұсынған саяси партияларға олардың сайлау қорларынан басқа, қаржылық (материалдық) қолдау көрсету арқылы жүзеге асырылады;
- 15) кандидатты сайлау үшін шет мемлекеттерден, ұйымдардан, азаматтардан, азаматтығы жоқ адамдардан қайырмалдықтар алған;
- 16) сайлауға байланысты қоғамдық пікірге сұрау салуды жүргізу шарттарын бұзу болып табылады;
- 17) кандидаттардың, саяси партиялардың сенім білдірілген адамдарының, БАҚ өкілдері мен байқаушылардың сайлаудағы заңды қызметіне кедергі келтірген жағдайларда бұзылуы мүмкін.

